

Luftrum 98

Text: Major Bengt-Olov Hammarlöf, HKU/Flygsäk

I oktober genomfördes en stor förändring i det svenska flygtrafikledningssystemet. Den tidigare luft-rumsindelningen med s k luftleder är nu borta. I stället har ett nytt system införts som medger rakare och effektivare flygvägar för trafikflyget. För flygvapnets del tillgodoses behovet av större flygövningsområden, som är nödvändigt för effektiva flygövningar med JAS 39 Gripen.

Klockan 02.00 den 8 oktober genomfördes den största förändring som någonsin skett i det svenska luftrummet.

Till grund för denna förändring ligger i huvudsak krav på större kapacitet. Den stora ökningen av civil flygtrafik från Arlanda och söderut i svenskt luftrum har under en följd av år blivit ett allt större problem. Inom ramen för samarbetet inom Eurocontrol, där Sverige är medlem sedan 1995, pågår ett antal aktiviteter för att nå en högre effektivitet inom flygtrafikledningen för att öka kapaciteten. Genom att rätta ut flygvägar och ändra på metodik beräknas kapaciteten kunna höjas med 40 procent.

Tidpunkten för förändringen bestäms inom Eurocontrol och sammanfaller med omvärldens förändringar. Att det blev just den 8 oktober berodde på öppnandet av den nya norska civilflygplatsen Gardermoen utanför Oslo.

En förutsättning för den genomgripande förändringen är att det sedan våren 1998 krävs RNAV-utrustning inom Europa. Det innebär att de hjälpmedel på marken som i princip fick lov att överflygas för hitta rätt, numera ingår som "delkomponenter" i navigeringsutrustningen och tillsammans med bl a GPS gör att den smartaste, och kanske också rakaste, vägen genom lufthavet.

Luftlederna som tidigare stack ned

under höjder lägre än 2 900 meter är borta. Vissa terminalområden (TMA) har blivit lite större för att säkra att hela start- och landningsförloppet sker i kontrollerad luft.

Övningsområden för Gripen

Då kommer slutligen frågan. Är flygvapnet den stora förloraren?

Svaret är nej. Det gamla luftrummet var svårhanterligt. Med de nya krav. Med luftrum 98 haft att ta hänsyn till, d v s Gripens krav på stora övningsutrymmen, har dessa väl uppfyllts jämfört med vad ett vidare utnyttjande av det gamla luftrummet skulle erbjudit.

Naturligtvis kan man alltid gny om att det var bättre förr. Men trafikbilden söder om Arlanda börjar bli interkontinental och en målsättning har varit att några restriktioner på civil luftfart inte skall förekomma under normal förbandsverksamhet. Vid större övningar kan speciallösningar konstrueras även i framtiden.

Det är också värt att påpeka, att en noggrann planering mellan flottiljer och divisioner för att utnyttja tillgängliga övningsområden i södra Sverige på bästa sätt blir minst lika viktigt som tidigare. Det går tyvärr inte längre att bara starta mot "sin" övningssektor - inte ens i Luftrum 98. ■